Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2633493

Uw referentie
2026Z22128/2026D53338

Bijlage(n)
1

Datum 16 november 2026
Betreft Verzoek inzake begroting 2027 bevindingen rapporteurs

Geachte voorzitter,

In de procedurevergadering van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van 29 oktober 2026 is gesproken over de bevindingen van de rapporteurs over de Ontwerpbegroting BHOS 2027. Graag reageer ik middels deze brief op deze bevindingen, vragen en verzoeken die aan het kabinet geadresseerd zijn t.a.v. de Ontwerpbegroting BHOS 2027.

De rapporteurs:

- leggen drie observaties voor over hoe de nieuwe verantwoordingssystematiek in de begroting is opgenomen en hebben daarbij enkele vragen;
- vragen de minister om in de beleidsagenda in de memorie van toelichting op de begroting de revolverende fondsen te signaleren waar wegingsmomenten in het begrotingsjaar aan de orde komen. Tevens spreken zij de wens uit dat de werkwijze die nu voor deze begroting is afgestemd kan dienen als voorbeeld voor andere fondsen en begrotingen;
- verzoeken de minister om diverse aanpassingen in de verantwoording in de HGIS-nota en het HGIS-jaarverslag;
- verzoeken de minister de hoofddoelen van het kabinetsbeleid voor BHOS concreet en meetbaar te formuleren en de Kamer daar schriftelijk over te informeren.

Graag ga ik in op bovenstaande punten.

Nieuwe Verantwoordingssystematiek in begroting 2027
Op 11 mei 2026 informeerde ik uw Kamer over verbeteringen van de verantwoording via het Jaarverslag BHOS.[1] Het Jaarverslag BHOS 2027, dat in mei 2028 aan de Kamer zal worden aangeboden, is het eerste jaarverslag dat de nieuwe systematiek volledig zal

[1] Kamerstuk nr. 31 865 302

volgen. Bij de ontwerpbegroting BHOS 2027 zijn in het licht van deze verbeterde verantwoordingssystematiek de indicatoren en streefwaarden reeds in narratieve vorm opgenomen in de hoofdtekst, aangevuld met bredere ontwikkelingen, waar die reeds geformuleerd waren binnen een betreffend beleidsartikel.

In juli dit jaar ontving uw Kamer vooruitlopend op de BHOS begroting 2027 een overzicht van de indicatoren die zouden worden opgenomen in de begroting.[2]

Sommige indicatoren die waren opgenomen in begroting BHOS 2026 keren niet terug, omdat het betreffende beleidskader waartoe ze waren geformuleerd is afgelopen of komen te vervallen. Daarvoor in de plaats zullen nieuwe indicatoren en streefwaarden worden geformuleerd passend bij het nieuwe beleidskader. Deze indicatoren en/of streefwaarden volgen wanneer ze gereed zijn (denk aan art 3. BHOS versterking maatschappelijk middenveld of art. 2 BHOS verbreding voedselzekerheid).

Doel van de verbeterde verantwoordingssystematiek is onder andere om aanvullende toelichting op en duiding van de tijdens de verslagperiode behaalde resultaten op de doelstellingen in het licht van doelmatigheid en doeltreffendheid. Dat beperkt zich niet alleen tot de eerdere (kwantitatieve) indicatoren uit de indicatorentabel, maar richt zich ook op de bredere ontwikkelingen en resultaten, die meestal niet uniform-meetbaar zijn. Op termijn zal in de hoofdtekst van het jaarverslag in narratieve vorm een geïntegreerde verantwoording verschijnen van zowel kwantitatieve indicatoren en niet uniform-meetbare resultaten, die een totaalbeeld schetsen van de behaalde resultaten op de beleidsdoelstellingen binnen het betreffende beleidsartikel. De totstandkoming van de formulering van de niet-uniform meetbare indicatoren is afhankelijk van de doorontwikkeling van beleidskaders binnen de betreffende beleidsartikelen en kent daarom verschillende snelheden. In dat licht kan bijvoorbeeld de begroting voor art. 2 BHOS gelezen worden als een beleidsartikel waar de totstandkoming van de formulering van de niet-uniform meetbare indicatoren al in een verder gevorderd stadium verkeert en daarmee ook meer vervlochten is met de kwantitatieve indicatoren.
Daarmee zijn alle in de brief van 3 juli 2026 genoemde indicatoren in de begroting BHOS 2027 terecht gekomen. Graag voeg ik een overzicht toe met alle vindplaatsen (bijlage 1).

De begroting BHOS 2027 is de eerste begroting waarin de indicatoren en streefwaarden in narratieve vorm in de hoofdtekst zijn opgenomen. Het formuleren van beleidsdoelstellingen en resultaten zal in de komende jaren worden doorontwikkeld conform de verbeterde verantwoordingssystematiek. In dat kader nemen we de observaties van de rapporteurs graag mee richting begroting BHOS 2028 en verantwoording BHOS 2027.

Revolverende fondsen
De rapporteurs concluderen dat in grote lijnen de gevraagde inzet over revolverende fondsen staat opgenomen in de begroting. Tegelijkertijd merken zij op dat de informatie

[2] Kamerstuk nr. 31 865 310

in factsheets in de bijlage van de begroting staat opgenomen en verzoeken zij in de beleidsagenda van de memorie van toelichting nadrukkelijker te signaleren wanneer wegingsmomenten voor revolverende fondsen aan de orde komen. Ik kom graag tegemoet aan de behoefte aan een toegankelijk overzicht van eventuele wegingsmomenten in het begrotingsjaar, en zal daarom met ingang van de BHOS-begroting 2028 in de beleidsagenda opnemen voor welke fondsen er wegingsmomenten plaatsvinden. De informatieverstrekking en toelichting over de fondsen, zoals met de rapporteurs besproken en bij deze begroting opgenomen, blijft in komende jaarverslagen en begrotingen uiteraard in stand en zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Het kabinet is blij te horen dat de rapporteurs de werkwijze van BHOS geschikt achten voor andere fondsen en begrotingen.

ODA berekening en bni-koppeling in de HGIS-nota
Het kabinet informeert de Kamer middels de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) over het buitenlandbeleid van de verschillende ministeries. De rapporteurs constateren dat het voor de Kamer niet eenvoudig is om meerjarig de gevolgen van deze systematiek te controleren. In lijn met een eerder verzoek vanuit de rapporteurs is de wijze aangepast waarop wordt gerapporteerd over het Nederlandse ODA-budget en de ODA-prestatie. De commissie verzoekt de minister in de komende jaren in de HGIS-nota beide tabellen en de toelichting op te nemen. Het kabinet gaat graag in op dat verzoek. De commissie verzoekt tevens om met ingang van het HGIS-jaarverslag 2026 inzicht te bieden aan de Kamer over het verschil tussen de ODA-norm en de ODA-prestatie in euro's en procenten. De commissie vraagt daarbij om dit meerjarig op te nemen. Ook op dit verzoek gaat het kabinet graag in en zal dit betrekken bij de totstandkoming van het HGIS-jaarverslag 2026.

Opvolging motie Van der Lee concrete en meetbare doelen[3]
De rapporteurs hebben mij verzocht de Kamer te informeren over de hoofddoelen van het kabinetsbeleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en deze concreet en meetbaar te formuleren. Conform dit verzoek en in lijn met de motie-Van der Lee c.s.[4] onderschrijf ik het belang om de hoofddoelen van het beleid concreet en zo veel mogelijk meetbaar te formuleren.

Op het terrein van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking wordt gestuurd op hoofddoelen, die zijn vastgelegd in de vijf beleidsartikelen van de BHOS-begroting en moeten bijdragen aan een realistische koers, sterk verankerd in onze waarden, met een samenhangende inzet van doelen en instrumenten: diplomatie, handel, ontwikkelingssamenwerking en defensie zoals neergelegd in de beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026:

[3] Kamerstuk 36 740, nr. 7
[4] Motie 36 740, nr. 7

1. **Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (artikel 1)** – het versterken van duurzame economische ontwikkeling in lage- en middeninkomenslanden én het vergroten van het Nederlandse verdienvermogen.
2. **Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (artikel 2) –** door inzet op voedselzekerheid, water en klimaat (inclusief duurzame energie) bijdragen aan de weerbaarheid en duurzame sociaaleconomische ontwikkeling van lage- en middeninkomenslanden en daarmee aan de bredere doelstellingen van het Nederlandse buitenlandbeleid op het gebied van veiligheid, vrijheden en welvaart; invulling geven aan de internationale klimaatafspraken en het aanpakken van de actuele en langere termijn mondiale crises rond voedselzekerheid en water.
3. **Sociale vooruitgang (artikel 3)** – door bevordering van mondiale gezondheid, toegang tot gezondheidszorg, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), vrouwenrechten en gendergelijkheid en de versterking van het maatschappelijk middenveld bijdragen aan veerkrachtige samenlevingen en inclusieve sociaaleconomische ontwikkeling in lage- en middeninkomenslanden, en daarmee aan de bredere doelstellingen van het Nederlandse buitenlandbeleid op het gebied van veiligheid, vrijheden en welvaart.
4. **Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (artikel 4)** - bevorderen van veiligheid (tegengaan gewapend conflict en internationale misdaad) en het beschermen van vrijheden (versterken instituties en openbaar bestuur), gericht op drie regio's: de MENA regio, de Hoorn van Afrika en de Sahel. Bevordering van vrede, stabiliteit en veiligheid wereldwijd door politieke en financiële steun aan multilaterale en internationale organisaties. Verbeteren van duurzame bescherming en perspectieven voor vluchtelingen en gastgemeenschappen met focus op bescherming, onderwijs en werk, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en veerkracht en het bevorderen van brede partnerschappen op migratieterrein met prioritaire herkomst-, transit- en opvanglanden, om irreguliere migratie te beperken, bescherming van migranten en vluchtelingen te bevorderen, bij te dragen aan veiligere migratieroutes (onder andere bestaande uit het tegengaan van mensenhandel en mensensmokkel) en terugkeer te bevorderen.
5. **Multilaterale samenwerking en overige inzet (artikel 5)** – inzet op goed functionerend multilateraal systeem en een gezaghebbende internationale rechtsorde en bescherming en versterking ervan. Dit vertaalt zich concreet in verdiepte samenwerking op het snijvlak van ontwikkeling en noodhulp; in het bevorderen van ongeoormerkte financiering als blijk van vertrouwen in multilaterale instellingen en de bescherming van normen en waarden, zoals gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

De gedetailleerde uitwerking van de beleidsdoelstellingen inclusief concrete en meetbare resultaten in de vorm van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren (cfm. verbeterde verantwoordingssystematiek) is te vinden in de begroting BHOS 2027 onder *3. Beleidsartikelen*. De doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, inclusief beoogde beleidsdoelen, worden tevens uitgebreid onderbouwd in de Comptabiliteitswet 3.1 (CW3.1) bestedingsvoorstellen.

De uitvoering van deze doelen vraagt om een goed toegerust en slagvaardig ministerie. Voldoende, deskundig en wendbaar personeel in Den Haag en in het postennet is een randvoorwaarde om de beoogde resultaten op alle vijf beleidsartikelen te realiseren.

De inhoudelijk onafhankelijke directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB) is bij Buitenlandse Zaken verantwoordelijk voor het verrichten van de periodieke rapportages en voert ook methodologisch complexe ex post evaluaties en synthesestudies uit. Hierbij wordt zowel kwalitatief als waar mogelijk kwantitatief onderzocht in hoeverre het ministerie de gestelde doelen door een beleidsinzet heeft bereikt. Een voorbeeld zijn de verschillende periodieke rapportages die einde 2025 naar uw Kamer zijn gestuurd (art. 3 BHOS, art. 4 BHOS en art. 5 BHOS). Deze onderzoeken zijn van grote waarde om van te leren en in te zetten voor nieuwe beleidsontwikkeling. Verder worden deze ook ingezet voor de gesprekken met uw Kamer over de doeltreffende en doelmatige inzet van middelen.

Het kabinet is de Algemene Rekenkamer erkentelijk voor de opgestelde begrotingsbrief en het verder onder de aandacht brengen van het belang van het formuleren van hoofddoelen en van het evalueren van de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid. Het kabinet blijft zich onverminderd inspannen om de beleidsprioriteiten en hoofddoelen, zoals opgenomen in de beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026 en de ontwerpbegroting BHOS 2027, te verwezenlijken. Ook wil ik graag dank namens het kabinet uitspreken aan de rapporteurs voor de opmerkingen, vragen en aanwijzingen op de ontwerpbegroting BHOS 2027.

De minister van Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking,

S.W. Sjoerdsma